

UCHWAŁA VI/37/15
Rady Miasta Bydgoszczy
z dnia 28 stycznia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla Miasta Bydgoszczy na lata 2015-2017

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz. 645, poz. 1318, z 2014 r. poz. 379, poz. 1072) w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493, z 2009 r. Nr 206 poz. 1589, z 2010 r. Nr 28 poz. 146 i Nr 125 poz. 842, z 2011 r. Nr 149 poz. 887) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1, ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, poz. 509, poz. 1650, z 2014 r. poz. 567, poz. 598, poz. 1004, poz. 1146, poz. 1188)

uchwala się, co następuje:

- § 1. Przyjąć Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bydgoszczy na lata 2015-2017, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bydgoszczy
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

dr Zbigniew Sobociński

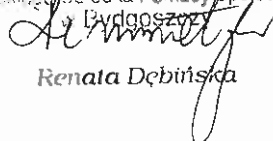
UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych gminy należy m.in. opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar teje przemocy.

Zadaniem przedstawionego programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jaki i przeciwdziałanie jej poprzez udzielanie pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie niniejszej uchwały.

Niniejsza uchwała generuje koszty finansowe. Działania podejmowane w ramach programu finansowane będą ze środków budżetu Miasta. Przewiduje się również współudział w finansowaniu wymienionych działań ze środków budżetu państwa oraz w przypadku pojawienia się możliwości pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej.

Dyrektor
Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej
w Lydgoszowie

Renata Dębińska

Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
i Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie
dla Miasta Bydgoszczy
na lata 2015 - 2017

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2011 r., Nr 287, poz. 1687 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2013 r., poz. 532)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz.U. z 2011 r., Nr 81, poz. 448).
- Uchwała Nr XXXVII/779/13 z dnia 30 stycznia 2013 roku w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwoju Edukacji w Bydgoszczy na lata 2013-2020.
- Uchwała Nr XLIX/1081/13 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2014.

1. Zjawisko przemocy w rodzinie

Zgodnie z najbardziej rozpowszechnioną definicją przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie, skierowane przeciwko członkowi rodziny, naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody fizyczne oraz psychiczne. Podkreślenia wymaga ustawowe rozszerzenie pojęcia członka rodziny o osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące, co jest tożsame (choć nie zbieżne) z wyrażonym w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej terminem zawierającym definicję pojęcia rodziny. Zgodnie ze wspomnianą ustawą o pomocy społecznej rodzina to "osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące". W przypadku ustawy o pomocy społecznej te dwie przesłanki - wspólnego zamieszkiwania i wspólnego gospodarowania - muszą być więc spełnione łącznie.

Do cech charakterystycznych przemocy w rodzinie zaliczyć należy:

- asymetrię sił (ofiara jest słabsza, a sprawca wykorzystuje posiadaną przewagę. Przewaga ta nie musi być fizyczna – może być to psychiczna, ekonomiczna, społeczna);
- intencjonalność (przemoc w rodzinie jest działaniem zamierzonym, ma na celu podporządkowanie ofiary);
- naruszanie praw i dóbr osobistych drugiego człowieka (prawo do godności, nietykalności fizycznej, szacunku).

Opisywane zjawisko, może przybierać różne formy, do najistotniejszych zaliczyć należy:

- przemoc fizyczna – działania z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie - bicie, popychanie, potrząsanie, kopanie
- przemoc emocjonalna – poniżanie, wyśmiewanie, zawstydzanie, upokarzanie
- przemoc seksualna – działa w obszarze zachowań seksualnych – zmuszanie do seksu, do nieakceptowanych form współżycia
- przemoc ekonomiczna – prowadzi do uzależnienia finansowego od partnera - ograniczanie dostępu do pieniędzy, odbieranie zarobionych pieniędzy, zmuszanie do pożyczania
- zaniedbanie – niezaspokajanie potrzeb fizycznych i emocjonalnych – niedożywienie, brud, brak opieki medycznej, chłód emocjonalny, obojętność.

Wspólnymi wyznacznikami przemocy są ból, cierpienie, naruszanie praw i dóbr osobistych ofiary i intencjonalność. Ofiarami przemocy są w głównej mierze kobiety i dzieci, ale też osoby niepełnosprawne i seniorzy. Nie bez znaczenia równocześnie są społeczne skutki braku reakcji na zjawisko, bowiem osoby doświadczające przemocy w rodzinie charakteryzuje najczęściej niska samoocena, lęk, poczucie winy, obniżony nastrój, silna zależność od sprawcy, mała zdolność do rozwiązywania problemów, zaburzenia emocjonalne, niezrozumiałe zmiany decyzji, drażliwość, bierność strategii radzenia sobie ze stresem, dolegliwości psychosomatyczne. Skutkiem przemocy jest również izolacja społeczna, brak zaufania do ludzi, nadużywanie alkoholu/ leków, poczucie utraty kontroli nad swoim życiem.

Postrzegania przemocy należy dokonywać z różnych perspektyw: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Każda z nich inaczej będzie definiować zjawisko przemocy, a jednocześnie określać będzie działania jakie należy podjąć w przypadku podejrzenia lub ujawnienia przemocy.

- perspektywa prawna związana będzie z łamaniem obowiązujących norm karnych, których konsekwencją jest uruchomienie procedur i ponoszenie odpowiedzialności karnej przez sprawcę
- perspektywa psychologiczna wiąże przemoc z cierpieniem i krzywdą drugiego człowieka pomoc w takim znaczeniu ukierunkowana będzie na zapewnienie ofierze przemocy wsparcia i pomocy psychologicznej. Działania te mają zmniejszyć dysproporcję sił pomiędzy ofiarą i sprawcą – służą wzmocnieniu słabszych i odebraniu pozycji dominującej sprawcy przemocy
- perspektywa społeczna nakazuje spojrzenie na przemoc w rodzinie przez wzgląd na panujące warunki i normy społeczne, pryzmat nauki, filozofii, ale także przekonania i panujące stereotypy usprawiedliwiające przemoc i kształtujące postawy i obyczaje społeczne sprzyjające tolerowaniu patologicznych zachowań
- perspektywa moralna wreszcie z całą pewnością odwoływać się będzie do wartości etycznych i traktuje przemoc domową jako zło moralne, jako zachowanie, które wymaga jednoznacznego potępienia.

Uznając, że przemoc w rodzinie w opisywanym powyżej zakresie narusza podstawowe prawa człowieka do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ustawodawca przesądził, w art. 6 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o obowiązku opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie do jej zadań własnych, realizowanych w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podczas prac sejmowych nad projektem podkreślano, że gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinien zawierać diagnozę zjawiska przemocy na danym terenie i że na jego podstawie powinny być organizowane kompleksowe działania pomocowe skierowane bezpośrednio do ofiar przemocy w rodzinie oraz świadków tej przemocy. Zaś art. 6 ust. 2 pkt 2, w którym mowa o kompetencjach rodziców ma, według projektodawców, wzmacniać działania edukacyjne. Wynikające z przywołanych już przepisów art. 6 u.o.p.p. oparcie zadań na zasadach określonych w przepisach ustawy o pomocy społecznej i o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przesądziło o konieczności położenia nacisku, w opisywanym programie, na tego typu zadania.

2. Analiza problemu przemocy w rodzinie na terenie Bydgoszczy

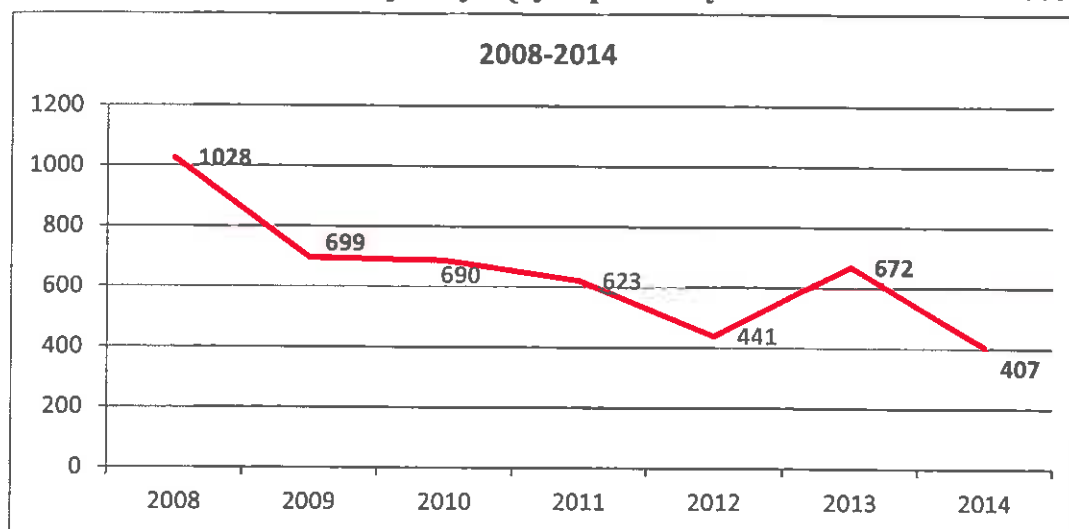
Diagnozę środowiska lokalnego sporządzono na podstawie informacji uzyskanych z Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy oraz Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz-Północ i Bydgoszcz-Południe a także innych organizacji i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przemoc domowa wg statystyk Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy w latach 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Interwencje dotyczących przemocy w rodzinie (procedura NK)	1028	699	690	623	441	672	407
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej ogółem:	1320	1038	946	861	547	816	517
w tym:							
kobiety	970	705	684	612	423	642	384
mężczyźni	107	97	63	80	49	75	44
małoletni do lat 13	150	160	114	84	75	99	90
małoletni od 13 do 18 lat	93	76	85	-	-	-	-

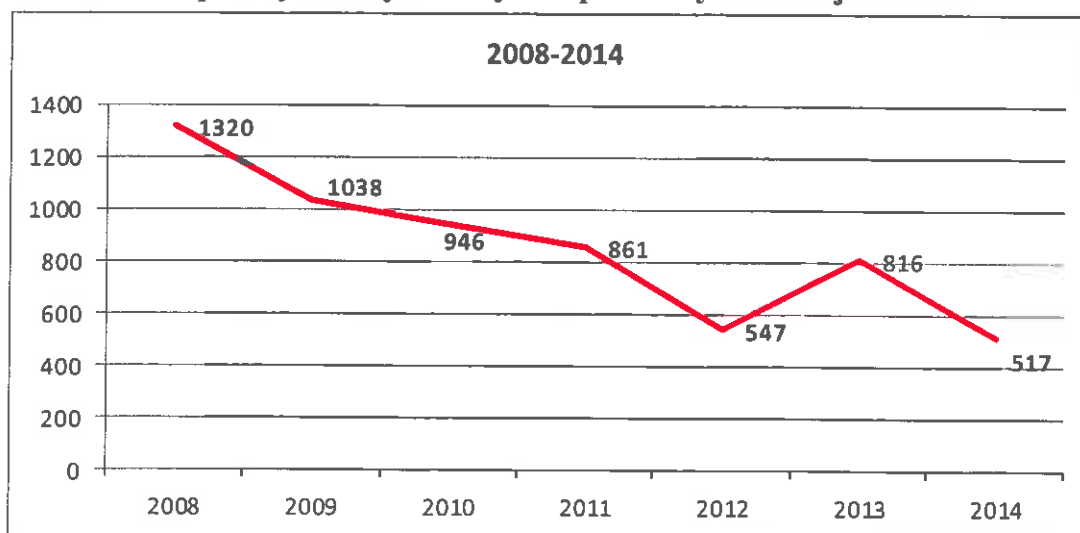
* do czerwca 2014 roku

Graficzny obraz ilości interwencji dotyczących przemocy w rodzinie w latach 2008 -2014

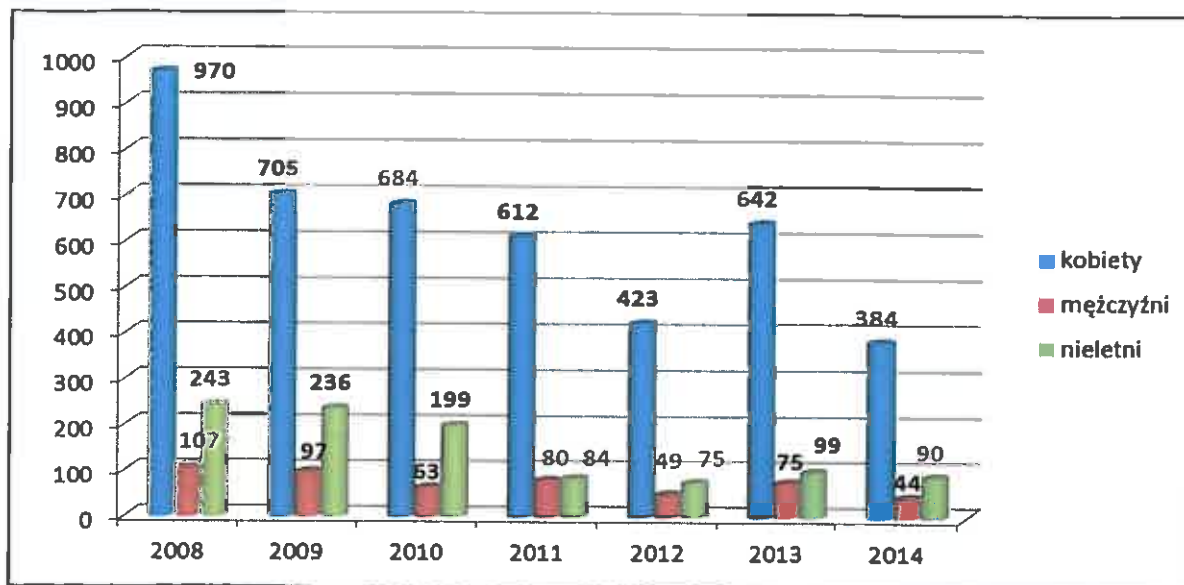
Źródło: Sprawozdanie z przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie, KMP Bydgoszcz

Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej 2008 – 2014

Źródło: Sprawozdanie z przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie, KMP Bydgoszcz

Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej

(źródło: Sprawozdanie z przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie, KMP Bydgoszcz)

Liczba sprawców przemocy domowej

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem:	1049	715	696	617	437	670	411
w tym:							
kobiety	69	53	58	57	47	118	38
mężczyźni	978	660	633	557	385	544	367
nieletni	2	2	5	3	5	8	6
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	740	390	343	327	206	333	226

(źródło: Sprawozdanie z przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie, KMP Bydgoszcz)

* dane do czerwca 2014 roku

Liczba postępowań przygotowawczych z art.207 kk.

	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
2008	28	8	21
2009	28	0	32
2010	33	0	31
2011	440	237	486
2012	417	253	444
2013	406	161	412
2014	163	73	164

(źródło: Sprawozdanie z przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie, KMP Bydgoszcz)

Prokuratura Rejonowa Bydgoszcz-Północ	2011	2012	2013	do 30 czerwca 2014
zarejestrowanych postępowań z art. 207 kk	288	266	251	104
skierowanych aktów oskarżenia z art. 207 kk	91	91	91	30
umorzonych postępowań	124	110	103	38
zakończonych odmową wszczęcia postępowania	61	50	47	21

(źródło: Prokuratura Rejonowa Bydgoszcz-Północ)

Prokuratura Rejonowa Bydgoszcz-Południe	2011	2012	2013	do 30 czerwca 2014
zarejestrowanych postępowań z art. 207 kk	398	279	225	102
skierowanych aktów oskarżenia z art. 207 kk	91	99	67	26
umorzonych postępowań	151	119	134	55
zakończonych odmową wszczęcia postępowania	41	38	25	12

(źródło: Prokuratura Rejonowa Bydgoszcz-Południe)

Z danych uzyskanych z Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz-Północ i Bydgoszcz-Południe wynika, że w okresie od stycznia 2011 do czerwca 2014 – odnotowano **1 913 postępowań o czyny z art. 207 kk** (znęcanie się psychiczne lub fizyczne), z czego w **586** przypadkach skierowano akt oskarżenia, w **834** sprawach postępowanie umorzono a w 295 przypadkach odmówiono wszczęcia postępowania.

Ze analizy wszystkich powyższych danych wynika, że:

- sprawców przemocy jest mniej niż osób jej doświadczających;
- po systematycznym spadku ilości interwencji nastąpił po 2012 roku wzrost interwencji związanych z przemocą domową
- przemocy w rodzinie najczęściej doświadczają kobiety około 73%, drugą najliczniejszą grupą osób doświadczających przemocy w rodzinie są dzieci do lat 13 około 12,7%.
- głównym sprawcą przemocy w rodzinie jest mężczyzna 89,7%, jak wskazują dane pochodzące z procedury „Niebieskiej Karty” odsetek kobiet – sprawców przemocy kształtuje się na poziomie 9,5%.
- przemoc w rodzinie w znacznym stopniu związana jest z występowaniem problemu alkoholowego; prawie 56% wszystkich sprawców przemocy w rodzinie dokonywało aktów przemocy będąc pod wpływem napojów alkoholowych.

3. Działania podejmowane przez bydgoskie instytucje i organizacje na rzecz osób i środowisk doświadczających przemocy w rodzinie i/lub dotkniętych skutkami przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bydgoszczy

W 2010 roku nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych, zaliczając jednoznacznie ich tworzenie do zadań własnych gminy. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy, prokuratorzy, a także przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy (np. przedstawiciele organizacji pozarządowych). Do zadań zespołu ustawodawca zaliczył działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony jej ofiar. Najistotniejszym z nich jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa wyżej, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

Należy również wskazać, że w indywidualnych przypadkach w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze. W skład tych grup wchodzi przedstawiciele tych samych jednostek o których mowa wyżej (oprócz prokuratorów).

Do zadań grup należy, w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Ilość spraw zrealizowanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Bydgoszczy w latach 2011-2013

Rok	policja	pomoc społeczna	oświata	służba zdrowia	MKRPA	razem
2011	71	12	2	0	0	85
2012	371	36	12	1	1	421
2013	494	41	16	6	1	558

Z analizy porównawczej wynika, że sukcesywnie wzrasta ilość procedur, będących wynikiem podejrzenia stosowania przemocy domowej. Jest to bezsprzecznie wynik podniesienia świadomości społecznej w tym zakresie i poszerzenie kręgu podmiotów zaangażowanych w realizację „Niebieskich Kart”.

W ramach starań o podnoszenie kompetencji zawodowych służb oraz wypracowanie wspólnego systemu współpracy między poszczególnymi służbami w zakresie realizacji w/w ustawy w pierwszym i w czwartym kwartale 2012 roku odbyły się szkolenia, prezentacje i warsztaty z udziałem przedstawicieli pomocy społecznej, policji, zespołów kuratorskich oraz pracowników oświaty (pedagodzy szkolni); w 2013 roku planuje się kontynuację szkoleń dla w/w służb a także objęcie szkoleniami pracowników służby zdrowia. Łącznie w szkoleniach wzięło udział 307 osób.

Poniżej w tabeli szczegółowe zestawienie ilościowe dot. szkoleń zrealizowanych w 2012 roku:

przedstawiciel służby:	ilość uczestników szkoleń i warsztatów
policja	55
pomoc społeczna	93
oświata	119
kuratorzy	40
razem:	307

W październiku 2013 roku w ramach starań o podnoszenie kompetencji zawodowych służb odbył się w październiku 2013r. cykl szkoleń dla policjantów pełniących służbę nie dłużej niż 3 lata (na prośbę Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy, współprowadzony przez Przewodniczącego Zespołu oraz przedstawiciela stowarzyszenia MEDAR, z zakresu realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, udział 95 osób). Ponadto w celu podniesienia kwalifikacji oraz wypracowania wspólnego systemu współpracy między poszczególnymi służbami w zakresie realizacji w/w ustawy odbyło się wyjazdowe, szkolenie, finansowane z budżetu Miasta, z udziałem 50 osób - przedstawicieli pomocy społecznej, policji, prokuratorów, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli służby zdrowia. Łącznie w szkoleniach wzięło udział 145 osób.

Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy podejmuje szereg działań na rzecz osób i środowisk doświadczających przemocy. Do przykładowych zadań tematycznie związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie zaliczyć należy:

Program „Aktywnie w trosce o III wiek”, którego celem jest m.in.:

- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych;
- rozpoznawanie zagrożeń oraz omówienie sytuacji;
- nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacji zagrożeń.

Realizacja programu:

rok	2011	2012	2013
ilość spotkań	6	22	13
ilość uczestników	153	724	217

Program „*Bezpieczna Kobieta*”

Program skierowany do kobiet mający na celu wyuczenie zachowań obronnych przed wszelkimi formami przemocy, obejmujący zarówno część psychologiczną, jak i praktycznego radzenia sobie w sytuacji zagrożenia.

rok	2011	2012	2013	2014*
ilość spotkań	2	2	10	2
ilość uczestników	33	52	257	79

*do czerwca 2014r.

Program „*Przyjazny Patrol*”

Przedsięwzięcie jest prowadzone w ramach wspólnego projektu Komendy Miejskiej Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA. W skład patrolu wchodzi pracownik MOPS i nieumundurowany policjant. Dyżur pełnią w Wydziale Prewencji Komendy Miejskiej Policji, ale są zobowiązani do reagowania na przypadki zagrożenia dobra dziecka, udanie się na miejsce i podjęcie interwencji. Interwencje są podejmowane we wszelkich sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu fizycznemu i psychicznemu dziecka, np. gdy zostało pozostawione bez opieki, zagubiło się albo było świadkiem przemocy czy jest jej ofiarą, także gdy uczestniczyło w wypadku i pozostało bez opieki. Członkowie patrolu mają zapewnić dziecku poczucie bezpieczeństwa, zadbać by znalazło opiekę w rodzinie, a jeśli to niemożliwe - w placówce o charakterze rodzinnym lub placówce opiekuńczo-społecznej. Są zobowiązani powiadamiać o zaistniałych przypadkach właściwe organizacje niosące pomoc dzieciom.

rok	2011	2012	2013	2014*
ilość patroli	72	94	72	41
ilość interwencji	72	296	243	156
ilość powiadomień Policja/MOPS/sąd	0/174/5	284/280/11	227/228/10	156/156/10
ilość interwencji wobec nieletnich	277	487	340	224
ilość interwencji wobec dorosłych	277	456	325	224

*do czerwca 2014 roku. źródło KMP Policji w Bydgoszczy

W przedmiotowym zakresie Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy prowadziła w szerokim zakresie działania mające na celu zapobieganie powstawaniu przestępstw oraz zjawiskom kryminogennym, w formie konferencji, debat, spotkań i szkoleń.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wśród działań podejmowanych zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i wychowaniu w trzeźwości realizuje zadania dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. kierując osoby na leczenie odwykowe do poradni lub występując do Sądu Rejonowego z wnioskiem o wydanie postanowienia o przymusowym leczeniu.

	sprawy prowadzone na podstawie wniosku o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe	w tym dot. przemocy w rodzinie
2008	515	146
2009	419	130
2010	350	117
2011	414	190
2012	371	116
2013	379	139
2014	178	65

Źródło: dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wydział Edukacji UM Bydgoszczy pośrednio, poprzez realizowanie Polityki Oświatowej Miasta Bydgoszczy – m.in. poprzez Bydgoskie Granty Oświatowe – wspiera placówki działające na rzecz dzieci i młodzieży. Równolegle w placówkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz realizowane są zajęcia na temat przeciwdziałania agresji oraz wzmacniające kompetencje wychowawcze rodziców (np. Uniwersytet dla Rodziców, różnego rodzaju warsztaty, pogadanki, dyżury pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych, punkty interwencyjne Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA). Nie bez znaczenia dla realizacji zadań wynikających z niniejszego programu jest udział wychowawców, pedagogów i psychologów szkolnych w pracach grup roboczych, utworzonych w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Na uwagę zasługuje również wzrost podjętych procedur z inicjatywy „oświaty” z 2011 z 3 w roku 2011 do 16 w roku 2013. Placówki oświatowe zwracają się także do Sądu z wnioskami o wgląd w sytuację rodzinną dziecka. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 prowadzi terapię rodzin (również na zlecenie Sądu).

Straż Miejska w Bydgoszczy prowadzi program profilaktyczno-prewencyjny „**Bezpieczna Szkoła**” (w tym „Przemoc i Agresja” oraz „Odpowiedzialność prawna nieletnich”, „Internet – możliwości i zagrożenia”). Równolegle w ramach programu „**Zero tolerancji dla nietrzeźwości**” strażnicy realizują działania związane z problemem przemocy i alkoholizmu. Dodatkowo Straż Miejska jest współrealizatorem programu „Krok do przodu”, a przedstawiciel Straży Miejskiej współuczestniczy w pracach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA od lipca 2009 współrealizuje z Policją i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej projekt pn. „Przyjazny Patrol”. W 2013 roku przeprowadzono łącznie **226** interwencji.

Osoby zgłaszające się do ośrodka mogą skorzystać z terapii indywidualnej i grupowej, istnieje też możliwość uzyskania porad prawnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje szereg działań na rzecz osób doświadczających przemocy i ich rodzin. **W okresie od stycznia do grudnia 2013** Rejonowe Ośrodki Pomocy Społecznej - w związku z występowaniem problemu przemocy - podejmowały systematyczne działania łącznie w **436 środowiskach**, w tym m.in.:

- spisanie Niebieskiej Karty, przekazanie informacji na policję
- monitorowanie środowiska
- praca socjalna – edukacja, wsparcie, informowanie, objęcie asystenturą
- współpraca z rodziną zamieszkałą oddzielnie
- współpraca z instytucjami wspierającymi funkcjonowanie środowisk – policja, kuratorzy, służba zdrowia, szkoły, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Integracji Społecznej, Stowarzyszenie Bezpieczeństwo Dziecka, Dział Wsparcia Rodziny MOPS, BORPA, Poradnia Zdrowia Psychicznego
- kierowanie wniosków do sądu i prokuratury
- kierowanie osób doświadczających przemocy do Hostelu BZPOW, Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia w Tucholi i Inowrocławiu,
- kierowanie na przymusowe leczenie odwykowe
- kierowanie sprawców do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym
- poparcie wniosków o przydział lokalu z zasobów miasta
- pomoc w usamodzielnieniu się.

Dział Wsparcia Rodziny i Asysty Rodzinnej MOPS jest zarejestrowany jako jednostka poradnictwa specjalistycznego w rejestrze prowadzonym przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego; udziela pomocy specjalistycznej rodzinom zamieszkałym w Bydgoszczy, w tym konsultacji i poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego oraz pomocy prawnej. Dodatkowo organizuje grupy wsparcia i psychoedukacyjne oraz grupy samopomocowe dla osób doświadczających przemocy. W 2013 roku do Działu na konsultacje indywidualne pedagogiczne lub psychologiczne zgłosiły się 343 osoby (287 rodzin), **w tym z tyt. przemocy - 81 osób.**

Jednocześnie Dział koordynuje działalnością placówek wsparcia dziennego (światlic opiekuńczo-wychowawczych) podległych Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej, gdzie kierowane są dzieci z rodzin patologicznych i zagrożonych przemocą (w 2013 roku – 298 dzieci).

Pracownicy Rejonowych Ośrodków Pomocy Społecznej zaangażowani są też w realizację programu **Przyjazny Patrol** oraz wizytują w ramach **Zespołów Interwencyjnych** - wraz z funkcjonariuszami Policji i Straży Miejskiej środowiska wymagające interwencji (np. na terenie działania **ROPS Wyżyny** w ramach Zespołów Interwencyjnych w 2013 roku objęto działaniem **130 rodzin** i przeprowadzono **175 wizyt** w środowisku).

Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych – Hostel

Realizuje zadania na rzecz osób doświadczających przemocy w następujących formach:

- prowadzenie poradnictwa, konsultacji i wsparcia rodzin dotkniętych przemocą z terenu Miasta Bydgoszczy w formie specjalistycznego poradnictwa realizowanego w ramach każdej z placówek BZPOW, a także w szczególności w działaniach Hostelu i grup wsparcia ,
- jako zadanie stałe : udzielanie schronienia osobom doświadczającym przemocy w formie hostel, a także wsparcia specjalistycznego w formie poradnictwa , informacji i zajęć specjalistycznych,
- prowadzenie grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy ,
- prowadzenie zajęć specjalistycznych i profilaktycznych w formie grup wsparcia dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych przemocą (w 2014 3 grupy – dla 45 wychowanków), umożliwienie realizacji obowiązku szkolnego w ramach struktury BZPO-W (szkoła i gimnazjum)

Działania podejmowane na rzecz rodzin zagrożonych / dotkniętych przemocą w 2013 roku

lp.	działanie (nazwa, krótki opis)	adresaci	liczba osób objętych działaniem
1	Hostel dla osób dotkniętych przemocą ul. Dunikowskiego 2	osoby – ofiary przemocy – mieszkańcy Bydgoszczy	51
2	Grupy wsparcia dla dzieci i młodzieży z rodzin przemocowych ul. Traugutta 5 / ul. Stolarska 2	Dzieci i młodzież – mieszkańcy Bydgoszczy ,	45
3	Grupa wsparcia dla kobiet – ofiar przemocy ul. Dunikowskiego 2	Kobiety – ofiary przemocy – mieszkanki Bydgoszczy	16

Działania podejmowane na rzecz rodzin zagrożonych / dotkniętych przemocą w I półroczu 2014 roku

lp.	działanie (nazwa, krótki opis)	adresaci	liczba osób objętych działaniem
1	Hostel dla osób dotkniętych przemocą ul. Dunikowskiego 2	Osoby – ofiary przemocy – mieszkańcy Bydgoszczy	55
2	Grupy wsparcia dla dzieci i młodzieży z rodzin przemocowych ul. Traugutta 5 / ul. Stolarska 2	Dzieci i młodzież – mieszkańcy Bydgoszczy ,	45
3	Grupa wsparcia dla kobiet – ofiar przemocy ul. Dunikowskiego 2	Kobiety – ofiary przemocy – mieszkanki Bydgoszczy	9

źródło: dane Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

Wykaz pozostałych organizacji pozarządowych świadczących pomoc dla osób i rodzin dotkniętych przemocą:

Liczba organizacji pozarządowych	Pełna nazwa organizacji pozarządowej	Dane teleadresowe organizacji w tym nr telefonu	Zakres pomocy oferowanej przez organizację pozarządową dla osób doświadczających przemocy w rodzinie
1	2	3	4
1.	Stowarzyszenie „Bezpieczeństwo Dziecka” w Bydgoszczy	ul. M. Skłodowskiej-Curie 56a, 85-088 Bydgoszcz tel. 516 83 00 78 (godz. 14 - 19); kom. 505 045 164 e-mail: sbd@sbd.org.pl	<ul style="list-style-type: none"> • punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy i sprawców przemocy w rodzinie. • udzielanie wsparcia informacyjno-edukacyjnego, • poradnictwo prawne, • spotkania terapeutyczne, • program dla sprawców przemocy w rodzinie.
2.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski Bydgoszcz	ul. Jaworowa 5 85-628 Bydgoszcz Tel/fax.: 052 372-15-32 e-mail: tpd.om_bydgoszcz@op.pl	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie Ośrodka Ochrony Praw Dziecka; • prowadzenie działalności w zakresie pomocy rodzinie • udzielanie porad prawnych, psychologicznych i pedagogicznych dzieciom i ich rodzinom dotkniętym przemocą; • pomoc w pisaniu pism do instytucji oraz kierowanie do odpowiednich służb • rola informacyjna.
3.	Stowarzyszenie Alwernia Bydgoszcz - Centrum Pomocy Rodzinie im. bł. Jana Pawła II	Poradnia-ul. Dworcowa 87 85-009 Bydgoszcz tel. (052) 524-48-83 tel. 720-832-100 tel. 506 850 030 e-mail:stowarzyszenie_alwernia@wp.pl	<ul style="list-style-type: none"> • cyklicznie prowadzony program dla ofiar przemocy • terapia grupowa i indywidualna; • konsultacje psychologiczne przez telefon; • konsultacje stacjonarne dla ofiar przemocy w rodzinie.
4.	Centrum Kultury Katolickiej „Wiatrak”	ul. Bołtucia 7 85-791 Bydgoszcz ; tel. 52 32-34-810 fax 52 32-34-811 e-mail: sekretariat@wiatrak.org.pl	Poradnia: konsultacje psychologiczne, psychiatryczne, prawne, specjalistyczne w zakresie terapii uzależnień oraz terapia indywidualna i rodzinna.
5.	Fundacja „Praesterno” Bydgoszcz	ul. Jagiellońska 61a, 85-097 Bydgoszcz tel. 501 024 105 www.praesterno.pl/bydgoszcz	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie Ośrodka Socjoterapeutycznego dla młodzieży • konsultacje indywidualne, • wsparcie psychologiczne; • grupy psychoedukacyjne dla osób doświadczających przemocy w rodzinie; • prowadzenie grup terapeutycznych dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (w okresie roku szkolnego).
6.	Bydgoskie Stowarzyszenie Pomocy Psychologicznej i Psychoterapii Bydgoszcz	stowarzyszeniebyd@wp.pl brak telefonu ogólnodostępnego; kontakt tylko drogą e-mailową	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc psychologiczna dla ofiar przemocy; • treningi umiejętności dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
7.	Towarzystwo Pomocy Dziecku i Rodzinie „IMO PECTORE”	ul. Traugutta 5, 85-122 Bydgoszcz tel. 52/373-63-30 fax 52/373-51-39 e-mail: krzyjank@o2.pl	<ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo; • prowadzenie grup wsparcia dla sprawców przemocy i ofiar przemocy.
8.	Fundacja „Bezpieczny Świat”	ul. Dolina 35, 85-212 Bydgoszcz tel. 52 33 94 138; tel. 663 044 001 e-mail: fundacja@bezpiecznywiat.pl	poradnictwo prawne i psychologiczne dla ofiar molestowania i przemocy w rodzinie.
9.	AWIONETA Studio-	ul. Dunikowskiego 3/38,	• niesienie pomocy niematerialnej ofiarom gwałtu i przemocy w

	stowarzyszenie zwykłe	85-863 Bydgoszcz tel. 722 720 617 awionetastudio@awionetastudio.hol.es	rodzinnie; <ul style="list-style-type: none"> • obrona ich praw; • punkt informacyjny • kierowanie do odpowiednich służb, • pomoc psychologiczna, psychiatryczna, prawna • nagłaśnianie tematu w mediach .
--	-----------------------	--	--

źródło: Dane Wydziału Zdrowia, Świadczeń i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

4. CELE PROGRAMU

Założeniem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Bydgoszczy.

1. Wzmocnienie instytucjonalne poprzez:

- a. zidentyfikowanie podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej, oświaty i służby zdrowia na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 - b. zintegrowanie środowiska i instytucji/organizacji lokalnych na rzecz podejmowania szybkiej interwencji zapewniającej kompleksową pomoc rodzinom, w których występują problemy wynikające ze zjawiska przemocy domowej
 - c. stworzenie systemu diagnozowania oraz spójnego i przejrzystego systemu ewidencjonowania przypadków przemocy
 - d. stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców Bydgoszczy na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy
 3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 4. Zwiększenie oferty pomocowej dla osób doświadczających przemocy oraz poprawa jej jakości i dostępności
 5. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie (m.in. w zakresie izolowania sprawców od ofiar, udzielania informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych, kierowania wniosków o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu)

Dla realnej oceny funkcjonowania programu konieczne jest ustalenie wskaźników jego efektywności. Determinantem oceny będą dane statystyczne na temat przestępczości związanej z przemocą w rodzinie, ilość organizowanych programów, akcji i liczba ich uczestników, liczba osób przeszkolonych i wyedukowanych oraz liczba rodzin wspomaganych z tytułu doświadczania przemocy, jak też wyniki okresowych badań opinii publicznej na temat zjawiska przemocy, przeprowadzanych w trakcie realizacji programu.

Prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty” oraz podejmowanie działania w celu zapobieżenia przemocy przez wyspecjalizowane służby, mogą przyczynić się do zmniejszenia liczby rodzin doświadczających tego problemu.

5. PLANOWANE DZIAŁANIA

CEL	DZIAŁANIE
5.1 zidentyfikowanie podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej, oświaty i służby zdrowia na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • inwentaryzacja zasobów, sporządzenie raportu/ utworzenie „bazy danych” o podmiotach działających w obszarze przeciwdziałania przemocy • stała aktualizacja opisywanej bazy
5.2 zintegrowanie środowiska i instytucji/organizacji lokalnych na rzecz podejmowania szybkiej interwencji zapewniającej kompleksową pomoc rodzinom, w których występują problemy wynikające ze zjawiska przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> • wypracowanie standardu współpracy • wdrożenie procedur (zgodnie z obowiązującym prawem) i stały monitoring
5.3 stworzenie systemu diagnozowania oraz spójnego i przejrzystego systemu ewidencjonowania przypadków przemocy	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie metod diagnozowania • opracowanie formularza statystycznego i zasad gromadzenia danych
5.4 stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków sprzyjających udziałowi w profesjonalnych, specjalistycznych szkoleniach zewnętrznych (<i>finansowanie</i>), organizacja szkoleń wewnętrznych, • superwizja pracy grup roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny a także superwizja działań osób zaangażowanych w niesienie pomocy ofiarom i sprawcom
5.5 podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców Bydgoszczy na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i opublikowanie informatora dla mieszkańców Bydgoszczy o zjawisku przemocy w rodzinie oraz dostępnych możliwościach działań na rzecz osób doświadczającym przemocy, świadków przemocy oraz sprawców • prowadzenie akcji informacyjnych, kampanii społecznych (Internet, ulotki, happeningi, plakaty itd.)
5.6 zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • wypracowanie standardu realizacji programów profilaktycznych – promujących życie rodzinne bez przemocy (w tym: np. zastosowanie go wobec podmiotów ubiegających się o dotację na realizację w/w programów) • określenie sposobu monitoringu realizacji programów profilaktycznych i oceny ich efektywności • poszerzenie grona realizatorów/ odbiorców programów profilaktycznych (przedszkola, szkoły, żłobki, szpitale, przychodnie – placówki publiczne i niepubliczne, opiekunowie prawni/ rodziny zastępcze itd.) • promocja realizowanych programów
5.7 zwiększenie oferty pomocowej dla osób doświadczających przemocy oraz poprawa jej jakości i dostępności	<ul style="list-style-type: none"> • wypracowanie czytelnego, spójnego interdyscyplinarnego systemu wsparcia i pomocy osobom zagrożonym i doświadczającym przemocy w zakresie krótko- i długoterminowym • modernizacja infrastruktury systemu wsparcia ofiar przemocy w zależności od w/w wypracowanych standardów (w tym np.

	<p>utworzenie mieszkań chronionych dla ofiar przemocy, utworzenie puli mieszkań socjalnych dla ofiar przemocy)</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy
5.8 zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • korzystanie ze środków probacyjnych stosowanych wobec sprawców przemocy
5.9 Rozwój instytucji interwencji kryzysowej / BZPO-W , Hostel , ROPS/, profesjonalna, specjalistyczna pomoc dziecku i rodzinie dotkniętych przemocą, osobom dorosłym – ofiarom przemocy , praca ze sprawcami przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> • przeszkolenie grupy pracowników BZPO-W , Hostelu i ROPS w zakresie interwencji kryzysowej • zorganizowanie spójnego systemu pomocy osobom – ofiarom przemocy

6. REALIZATORZY PROGRAMU

Podmioty realizujące program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar to:

- Zespół Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bydgoszczy
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy
- Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych – **Hostel**
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Policja
- Straż Miejska
- Prokuratura Rejonowa
- kuratorzy sądowi
- Poradnie Pedagogiczno-Psychologiczne
- szkoły, przedszkola i inne placówki oświatowe
- służba zdrowia
- organizacje pozarządowe
- inne podmioty realizujące cele i zadania zawarte w Programie.

7. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- zwiększenie wiedzy i zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie
- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie
- usprawnienie systemu wsparcia dla mieszkańców Bydgoszczy doświadczających przemocy

8. MONITORING

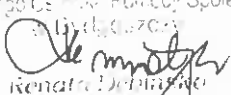
Realizacja wyznaczonych zadań będzie przedmiotem stałego monitoringu przez Zespół Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i odbywać się będzie w oparciu o sprawozdania podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

9. FINANSOWANIE PROGRAMU

Działania podejmowane w ramach programu finansowane będą ze środków budżetu gminy. Przewiduje się również współudział w finansowaniu wymienionych działań ze środków budżetu państwa oraz pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej

Opracował:
Adam Dudziak
Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego
ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
w Bydgoszczy

ZATWIERDZIŁ:

Dyrektor
Miejskiego Centrum Finansów Społecznej
w Bydgoszczy

Renata Dębnińska